

Alkotmánybíróság

A Pesti Központi Kerületi Bíróság útján (1055 Budapest, Markóti. 25., Budapesti Pf.: 1887 Budapest, Pf: 28.)

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/02778-0/2021	
Érkezett: 2021. júli 08.	
Példány: 1	Kezelőiroda:
Melléklet: 3 db	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Martinez Fernandez Benitoné [REDACTED]

[REDACTED] – meghatalmazással igazolt képviselőm, dr. Frank Edit ügyvéd [REDACTED] útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.Pk.193.341/2020/2. sz. határozata (2020. szeptember 3), a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.635.607/2020/2. sz. határozata (2020. november 9), és a Kúria Pfv.II.20.234/2021/3. sz. határozata (2021. március 9) alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azokat semmisítse meg.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Martinez Fernandez Benitonét 83 éves, demenciában szenvedő beteg, családja és gondozói 24 órás ellátására szorul. 2020. szeptember 2-án családja kérésére, saját beleegyezésével, gyógyszer-túladagolás gyanújával szállították be a [REDACTED] kórház toxikológiai osztályára. Itt a gyógyszer-túladagolás gyanúja nem igazolódott be. A kórház azonban nem családja gondozásába bocsátotta vissza, hanem zavartságára hivatkozva kérték felvételét a [REDACTED] Kórház Pszichiátriai Osztályára. A sürgősségi felételre a kérelmező beleegyezése nélkül került sor, ezért a [REDACTED] kórház megindította a felvétel bírósági felülvizsgálati eljárását. A felvételt a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2020. szeptember 3-i 2.Pk.193.341/2020/2. sz. végzésével az Eütv. 199.§ alapján jóváhagyta. A végzés ellen Martinez Benitoné fia, [REDACTED] útján fellebbezést nyújtott be, amit a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.635.607/2020/2. sz. végzésével 2020. november 9-én elutasított, és az elsőfokú végzést helybenhagyta. A végzés ellen Martinez Benitoné jogi képviselője, dr. Frank Edit ügyvéd útján a Kúriához felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A felülvizsgálati kérelmet a Kúria

Pfv.II.20.234/2021/3. sz. végzésével 2021. március 9-én elutasította. Ezt a végzést a bíróság 2021. május 15-én kézbesítette Martinez Benitoné jogi képviselőjének, dr. Frank Editnek.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Az indítványozó kimerítette a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket. Az ügyben a végső döntés a Kúria végzése.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

A Kúria idézett végzését az indítványozó jogi képviselője 2021. május 15-én vette át. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje 2021. július 14-én jár le.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az indítványozó, Martinez Fernandez Benitoné az alábbiakban részletezett alkotmányos jogait a támadott bírói döntések közvetlenül sértették. Érintettségéhez ezért nem fér kétség. Bár Martinez Benitonét a kórházból időközben elbocsátották, továbbra is szükség van annak elbírálására, hogy sürgősségi gyógykezelése sértette-e az Alaptörvényben foglalt jogait. Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdése alapján „Akinek szabadságát alaptalanul vagy törvénysértően korlátozták, kárának megtérítésére jogosult”. Az Alkotmánybíróságtól kérjük a sérelmezett döntések megsemmisítését, és a kérelmező az Alaptörvény IV. cikkében védett szabadsághoz való joga sérelmének kimondását, hogy az őt ért kár miatti kártérítést kérhessen.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a bírói döntést érdemben befolyásolta, vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

A támadott bírói döntések központi elemét képezte az indítványozó alkotmányos jogainak sérelme. A döntéseket érdemben befolyásolta, hogy a bíróságok nem fogadták el az indítványozó Martinez Fernandez Benitoné érvelését az Alaptörvény, az Európai Emberi Jogi Egyezmény és az ENSZ Fogyatékos Emberek Jogairól szóló Egyezménye által védett jogainak sérelmével kapcsolatban. A bíróságok ezen alapjogokat érintő eltérő jogértelmezése közvetlen oka az indítványozó jogai sérelmének.

Előadjuk továbbá, hogy az döntések alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vetnek fel. Az Egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 199.§ alapján jóváhagyott sürgősségi gyógykezelés joggyakorlata alkotmányosan aggályos, az érintettek személyes szabadsághoz való jogába való súlyos beavatkozást jelent, amelyhez szükséges az Alkotmánybíróság iránymutatása.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

A hivatkozott bírói döntések, amelyek jóváhagyták a kérelmező sürgősségi gyógykezelését és elrendelték kötelező gyógykezelését, a kérelmező szabadsághoz való jogát sértették az Alaptörvény IV. cikke, az Európai Emberi Jogi Egyezmény 5. cikke, és az ENSZ Fogyatékos Emberek Jogairól szóló Egyezménye 14. cikke alapján.

Az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése szerint „Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz”. Ennek a cikknek az értelmezéséhez álláspontunk szerint figyelembe kell venni az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) joggyakorlatát is, amely számos alkalommal alkalmazta az Európai Emberi Jogi Egyezmény (továbbiakban EJEE) 5. cikkét a pszichiátriai nem önkéntes gyógykezelés eseteire. Ez Magyarország esetében is vezetett már a múltban elmarasztaláshoz. A Gajcsi v. Magyarország (beadvány száma 34503/03, döntés 2006. október 3) ügyben az EJEB azért marasztalta el Magyarországot, mert bár a sürgősségi gyógykezelés feltételei az Eütv. idézett rendelkezése alapján a hazai bíróságok álláspontja szerint fennálltak, ezek a feltételek nem feleltek meg az Európai Emberi Jogi Egyezmény 5 cikkében foglalt szabadsághoz való jog követelményeinek. A Plesó v. Magyarország (beadvány száma 41242/08, döntés 2012. október 2.) ügyben az EJEB bővebben foglalkozott a hazai jogszabály Legfelsőbb Bíróság általi értelmezésével, és végül szintén elmarasztalta Magyarországot. Az EJEB úgy találta, hogy a Legfelsőbb Bíróság EBH2004.1130 számú határozatában lefektetett elvek túl tágra értelmezik a közvetlen veszélyeztető magatartás fogalmát (lásd Plesó v. Magyarország, §64), amivel a veszélyeztető magatartás megítélése gyakorlatilag jogi vákuumba került. Az EJEB szerint az érintett személy állapotának romlása önmagában nem indokolhatja a nem önkéntes gyógykezelést, azt csak a közvetlen veszélyeztető magatartást megvalósító más cselekedet kapcsán lehet elrendelni, ezért elmarasztalta Magyarországot a panaszos egyéni szabadsághoz való jogának megsértése miatt.

Az EJEB szerint a szabadsághoz való jog a pszichiátriai nem önkéntes gyógykezelés esetében két elkülöníthető jogot tartalmaz: az EJEE 5(1) cikke alapján magát a gyógykezelés indokoltságát, tehát a szabadság korlátozásának szükségességét vizsgálja az EJEB, az 5(4) cikk alapján pedig a gyógykezelés felülvizsgálatának eljárási garanciáit. Álláspontunk szerint mindkét szempontból sérültek a kérelmező jogai.

Ami a gyógykezelés megalapozottságát illeti, az EJEB hangsúlyozta, hogy csak a bizonyos feltételek fennállta esetén fogadható el a személyes szabadság korlátozása (Winterwerp c. Hollandia, 6301/73 sz., 1979. október 24-i döntés). Ez nem indokol bármilyen orvosi szempontból szükséges beavatkozást, hanem csak azokat, amelyekre megfelelő típusúak vagy súlyosságúak. Ezzel összhangban a magyar jogalkotó az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényben (Eütv.) a közvetlenül veszélyeztető magatartás meglétét szabta a sürgősségi

gyógykezelés feltételül. Közvetlen veszélyeztető magatartás nélkül, bármilyen állapotban van is a beteg, bármennyire indokoltnak is tartja az orvos a gyógykezelését, a sürgősségi gyógykezelés feltételei nem állnak fenn, ezért akarata ellenére a beteget nem lehet a kórházba felvenni. Jelen esetben a közvetlen veszélyeztető magatartás feltételei nem álltak fenn, ezért a kérelmező pszichiátriai osztályon való felvételével sérült a szabadsághoz való joga.

A kérelmező idült demenciában szenved, állapota fokozatosan romlik. A nap 24 órájában családja és hivatásos ápoló segítségére szorul. Mivel gyógyszer-túladagolás gyanúja merült fel nála, családja kérésére szállították a [REDACTED] kórház toxikológiai osztályára. Itt a gyógyszer-túladagolás gyanúja nem igazolódott be, a kórház további teendőt nem észlelt. Azonban a kérelmező zavart viselkedése miatt nem családjaéhoz bocsátották haza, hanem felvételét kérték a [REDACTED] kórház pszichiátriai osztályára.

A szabadsághoz való jogba való beavatkozáshoz a [REDACTED] kórházba való átszállítással került sor (lásd Bureš c. Csehország, EJEB 37679/08 sz., 2012. október 18-i döntés). Ez a kórház indította el a nem önkéntes pszichiátriai gyógykezelés bírósági felülvizsgálatát célzó eljárást.

Az eljárás során a bíróságok a törvényes feltételek fennállását különféle módon indokolták. A Kúria szerint (Kúria döntése, 7. sz. melléklet, 33. bek.) a kérelmező demenciája mellett a szuicid kísérlet és a beteg heteroagresszivitása voltak a közvetlen veszélyeztető magatartás elemei. Ez azonban téves álláspont. Senki nem állította, hogy a kérelmező a túladagolással öngyilkosságot kísérelt volna meg – sem ő, sem a családja, sem a gondozó, sem a kórház, sem a kezelőorvosok. A gyanú figyelmen kívül hagyásával alapuló gyógyszer-túladagolás volt. Ez a gyanú azonban nem igazolódott be, a [REDACTED] kórház toxikológiai vizsgálata is kizárta. A gyógyszer-túladagolás gyanúja a beteg [REDACTED] kórházba való szállításához vezetett, itt azonban még a szabadság korlátozásáról nem beszélhetünk, hiszen az a család kérésére és a beteg beleegyezésével történt. Az említett „heteroagresszív magatartás” is a [REDACTED] kórházba szállítás során történt. Hogy ez milyen jellegű és súlyú esemény volt, az az iratokból nem derül ki, mivel maga a kórház sem tartotta ezt a pszichiátriai osztályba való átszállítást, tehát a szabadság korlátozását megalapozó körülménynek, erre az átszállítás indokaként nem hivatkoztak. A [REDACTED] kórház a kérelmező „pszichés tüneteire való tekintettel” kérte a beteg pszichiátriai osztályra való felvételét (PKKB végzés, 2. sz. melléklet, 3. old.).

Maga a PKKB elsőfokú végzése is rácsúfol a Kúria döntésére, mivel az első fokon eljáró bíróság nem állapított heteroagresszivitást vagy szuicid veszélyt a felvétel okaként. A PKKB szerint a közvetlen veszélyeztető magatartás „zavartságban, tájékozatlanságban, kritikátlanságban, indulati kontroll zavarban, érzelmi, hangulati labilitásban, feszültségben, nyugtalanságban, összefüggéstelen beszédben és gondolkodásban” nyilvánult meg (PKKB végzés, 2. sz. melléklet, 4. old.). Ezek a kérelmező demenciájának jegyei, ami egy hosszantartó, fokozatos leépüléssel járó állapot, nem pedig akut zavar.

A Kúria megállapította, hogy a szellemi leépülés ténye önmagában nem alapozza meg a szabadsághoz való jog korlátozását (Kúria végzés, 7. sz. melléklet, 32. bek.). A demencia

diagnózisa mellett azonban többlettényállásként csak a már cáfolt szuicid kísérlet és heteroagresszivitás mellett „akkut magatartási zavarok”-at jelölt meg (Kúria végzés, 7. sz. melléklet, 32. bek.). A magatartási zavarok azonban, bármilyen súlyosak is, az EJEB esetjoga alapján nem alapozzák meg a szabadsághoz való jog korlátozását.

Ami a sürgősségi gyógykezelés bírósági felülvizsgálatának eljárási problémáit illeti, amely az EJEB esetjoga szerint az Európai Emberi Jogi Egyezmény 5(4) cikkének sérelmét alapozzák meg, a kérelmező az Alaptörvény IV. cikke szerinti szabadsághoz való joga álláspontom szerint két okból sérült: egyrészt a kérelmező nem megfelelő képviselése, másrészt a kérelmező súlyos leszedálása miatt, ami a felülvizsgálat célját ellehetetlenítette.

A kérelmező idős, demens beteg, aki ügyei intézésében családja segítségére szorul. A kórházban való elhelyezésére is családja kérésére került sor. Onnan azonban családja értesítése nélkül szállították át a kórház pszichiátriai osztályára. Mikor a kérelmező fia, értesült az átszállításról, megkereste a kórházat, átadott egy meghatalmazást, amely szerint ő képviselte volna édesanyját a bíróság előtt, és kérte, hogy értesítsék a bírósági felülvizsgálat időpontjáról. Erre azonban nem került sor, értesítést csak egy órával a meghallgatás előtt kapott. Időközben felvette a kapcsolatot az ilyen ügyekben szakmai tapasztalattal bíró Fogyatékos Emberek Jogaiért Alapítvány jogászával, aki azonban az idő rövidsége miatt nem tudott a meghallgatáson megjelenni, és a képviseletet átvenni. nem tudott a meghallgatásra felkészülni, sem jogi tanácsot nem tudott kérni, sem édesanyjával nem tudott a meghallgatás előtt beszélni.

Mind az első fokon eljáró PKKB, mind a Kúria elfogadta a fentieket, vagyis hogy a Martinez Luist sem az átszállításról, sem a meghallgatás időpontjáról nem értesítették időben. A Kúria szerint azonban ez nem az eljáró bíróság hibája (Kúria végzés, 7. sz. melléklet, 35. bek.).

Az alapjogok sérelme szempontjából azonban nem az a kérdés, hogy a bíróság okolható-e az értesítés elmaradásáért. A bíróság feladata, hogy a beteg megfelelő képviseletét biztosítsa. A bíróságnak tudomása volt a meghatalmazott képviselő értesítésének elmaradásáról, azt ő az eljárás kezdetekor sérelmezte is. A Kúria szerint azonban a képviselőnek kellett volna kérelmeznie a meghallgatás egy későbbi időpontra halasztását (Kúria végzés, 7. sz. melléklet, 35. bek.). Ezzel viszont egy nem létező feltételt állít a meghatalmazott felé: az eljárási szabályok nem ismerik a felülvizsgálat elhalasztásának lehetőségét, ezért a jogi ismeretekkel nem rendelkező felperes ilyenről nem tudhatott, ilyen indítványt nem terjeszthetett elő. Ha volt lehetőség a meghallgatás elhalasztására, arról az eljáró bíróságnak kellett volna hivatalból határoznia a kérelmezett jogai védelmének érdekében. Ezt a kötelezettségét nem ruházhatja át a kérelmező jogi képviselőjére.

Az eljáró bíróság kötelességének az ügygondnok kirendelésével sem tett eleget. Az ügygondnok kirendelése pusztán formalitás volt. Ahogy az az elsőfokú végzésből is kitűnik, a kirendelésre közvetlenül a tárgyalás előtt került sor (PKKB végzés, 2. sz. melléklet, 1. oldal). Az ügygondnok sem a kérelmezővel nem beszélt a tárgyalás előtt, sem semmilyen indítványt nem

tett, érdemben az eljárásról nem szólt hozzá, kivéve hogy lemondott fellebbezési jogáról. Az ügygondnok a kérelmező érdekében tehát egyáltalán nem lépett fel.

A kérelmező meghatalmazottja nagyon aktív magatartást tanúsított az eljárás során. Az, hogy nem sikerült érdemben segítenie édesanyjának nem az ő hibája, hanem a jogi szabályozás hiányos jellegéből fakad. Hiába értesítette előre a kórházat, hiába keresett jogi segítséget, mivel egy hatóságnak sem volt kötelessége őt hatékonyan bevonni az eljárásba, arról időben értesítenie őt, nem tudott érdemben felkészülni és eljárni. Az eljáró bíróság pedig nem tette meg a tőle elvárható lépéseket, hogy a jogszabályi hiányosságokat kompenzálja.

Ami a kérelmező leszedálását illeti, a meghatalmazott a meghallgatáson megállapította, és jegyzőkönyvbe is vétette, hogy az édesanyja sokkal rosszabb állapotban van, mint a kórházba való beszállításkor volt. Az elsőfokú bíróság ítélete is tanúsítja, hogy a pszichiátriai osztályra való felvételkor „nyugtató hatású injekciók adása is szükségessé vált” (PKKB végzés, 2. sz. melléklet, 4. old.). Az eljáró bíróság azonban a meghatalmazó felvetésére ellenére sem vizsgálta, milyen és mennyi nyugtató hatású injekciót kapott a kérelmező. Az őt jól ismerő fia megítélése szerint a meghallgatás során teljesen leszedált állapotban volt, gyakorlatilag nem lehetett vele kommunikálni. Az eljáró bíróságnak legalábbis fel kellett volna tárnia, hogy milyen és mennyi nyugtatót ill. más gyógyszert kapott a kérelmező, hogy megállapítható legyen az Eütv. 199. § (4) bekezdés sérelme. Ennek elmulasztása a szabadsághoz való jog újabb sérelmét valósította meg.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

A fentiek alapján előadjuk, hogy a hivatkozott bírói döntések nem nyújtottak kellő védelmet az indítványozó Martinez Fernandez Benitóné Alaptörvény IV. cikkében védett szabadsághoz való jogának. Ezért kérjük az Alkotmánybíróságot a kérelmező szabadsághoz való joga sérelmének kimondására, és a hivatkozott döntések, vagyis a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2.Pk.193.341/2020/2. sz. határozata (2020. szeptember 3), a Fővárosi Törvényszék 54.Pkf.635.607/2020/2. sz. határozata (2020. november 9), és a Kúria Pfv.II.20.234/2021/3. sz. határozata (2021. március 9) megsemmisítésére.

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Az indítványozó nem kérelmezte a bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

b) Ügyvédi vagy kamarai jogtanácsosi meghatalmazás eredeti példánya, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el. (Melléklet)

Az indítványozó Martinez Fernandez Benitoné az alkotmányjogi panasz során dr. Frank Edit ügyvéd [REDACTED] képviselte útján jár el. A meghatalmazást 1. sz. mellékletként csatoltuk.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

A kérelmező kijelenti, hogy hozzájárul neve nyilvánosságra hozatalához az alkotmányjogi panasz indítványával összefüggésben.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (Mellékletek)

1. Ügyvédi meghatalmazás
2. A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzése, 2020. szept. 3.
3. Zárójelentés Martinez Fernandez Benitoné gyógykezeléséről, 2020. szept. 7.
4. Fellebbezés a Fővárosi Törvényszékhez, 2020. szept. 18.
5. A Fővárosi Törvényszék végzése, 2020. nov. 9.
6. Felülvizsgálati kérelem a Kúriához, 2021. január 22.
7. A Kúria végzése, 2021. március 9.

Kelt: Budapest, 2021. június 23.

Dr. FRANK EDIT
ügyvéd

